

ЭМИЛЬ ДЮРКГЕЙМ

Өзін-өзі өлтіру

Орындаған: Аязбек Д

Қабылдаған: Омарова Ә

Эмиль Дюркгейм

(1858- 1917)

ысы, саясатанушысы. Дюркгейм негізінен ұжымдық сана рөлі, оның әртүрлі түрлері мен өз тұжырымындасында әлеуметтік шындықтың ерекше және тәуелсіз принципіне қағидағасүйене отырып, ол қоғамды индивиттермен моральдық және күштік (физичес) қы қойды. Келесі ынтымақтастық - ең жоғарғы моральдық принцип ретінде қарастырылған. Механикалық және органикалық ынтымақтастықты тұтас даму бөліктері деп көрсетті. Механикалық ынтымақтастық архаикалық қоғамға, индивиттердің, олардың қоғамдық функцияларының қалыптасуына және жете дамымағанына негізделді. Органикалық

Дюркгейм бойынша қазіргі кезеңдегі қоғамдарға тән, ол еңбекті белуге негізделеді. 1870-жылдардан, 1902 жылдан Сорбонна университеттерінің әлеуметтану және педагогика кафедрасында жұмыс істеді. "Année Sociologique" журналының негізін салушы. Р.Декарт, К.А. де Р.Сен-Симон дәстүрін, Ш.Монтескье, Ж.Ж.Руссо И.Кант, Т.Спенсер, О.Конт, т.б. шығармаларын зерделеген. Механикалық сананың, оның әр алуан пішімдерінің (діннің, ахлақтың, құқықтың) рөлін зерттеді. Механикалық адам туралы ғылымдардың арасында жоғары бағалап, әлеуметтік болмыстың онтологиялық түсіндіруге арқау етті. Әлеуметтанудағы биологиялық және психологиялық бағыттың өрлеуіне (барлық пәндер үшін ортақ тұжырым тую арқылы ғылыми білім бірлігі мәселесіне) қарсы шықты. Дюркгеймнің пікірінше, адам дегеніміз - жекеше және механикалық болмыс бойына жинақтаған екіұдай шындық (homo duplex), әсіресе, соңғысы адам болмысының негізін қалайды. Міне, сондықтан қоғам индивидтердің алуан түрлі өзара қатынастарының нәтижесінде пайда бола отырып, даралықтан тыс және даралықтан үстем болмысқа өтеді. Дюркгейм "Әлеуметтанулық әдістің қағидасы" (1895) атты кітабында өзінің методологиясын "әлеуметтік фактілерді заттар ретінде қарастыру керек" деп түйіндеді. Жалпы, механикалық философияға көзқарасы екіұдай әрі қарама-қарсылықта болды. Бір жағынан, ол өзінің механикалық тәсілдерінің әлдеқандай философиялық тұжырымдарға тәуелсіздігін ерекше қасиет ретінде қарастырды. Екінші жағынан, ол механикалық философияның толып жатқан бөстекі ділмарлығын жек көретіндігін білгеннен бері, Дюркгейм философиялық мәселелердің барлығын әлеуметтану ілімі тұрғысына

Давид Эмиль Дюркгейм — известный французский социолог.

В **1898—1913 гг.** Дюркгейм руководил изданием «**Социологического ежегодника**» — первого в мире специализированного научного журнала по социологии.

Среди его работ:
«Самоубийство» (1897),
«Элементы социологии» (1889) и др.

Ежелгі қоғамдар өміріне үңіле отырып және этнографиялық материалдардың негізінде Э. Дюркгейм діннің ерекше әлеуметтік тұжырымын да жасады. Ол дінді қоғамның өзі, қоғам барлық киеліктің, қасиеттіліктің шығатын көзі деп есептеді. Осыған орай әлеуметтік бірлікте дін шешуші рөл атқарады. Қоғам дінсіз өмір сүре алмайды. Дін қоғамдағы ең құнды, бағалы қасиеттерді бейнелейді.

Э. ПЛОТКЕВИЧ

САМОУБИЙСТВО

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

нің классикалық негізін салушылардың ірі өкілінің бірі, әлеуметтанушы Эмиль Дюркгейм (1858-1917 ж.ж.). Қазіргі әлеуметтанушылар Дюркгеймнің классикалық мұрасына сүйенеді. Өзінің еңбектерінде ол әлеуметтік таным процесінің әдістемесіне көп көңіл бөлді. Бұл методология “социализм” деп аталады. Социализмнің негізін әлеуметтілікте. Тек әлеуметтілік арқылы зерттеу, әлеуметтік ортамен байланыста өмір сүреді. Қоғам - ережелер мен заңдармен бағытталған, психикамен шатастырып, алмастыруға әлеуметтанудың методологиясы (яғни, әдістемелері) басқа ғылымдарына ұқсас болуы қажет, әлеуметтану өз алдына объектісі үшін оған белгілі бір жағдайлар қажет, осылардың ішіндегі бірі өзін зерттейтін, өзіне ғана тән пәні мен таным әдістемелері. Дюркгеймнің пікірінше, әлеуметтану әлеуметтік нақтылықпен тығыз қатынастарды, олардың сапаларын терең зерттеуі

болмақ. Нақтылай айтатын болсақ, оның тамыры ұжымдық деңгейі мен шапшаңдығына және әлеуметтік интеграцияның негізіне жеткендігіне байланысты. Э.Дюркгейм нақтылы әлеуметтік мазмұнда жиналған материалды талдауға тағамша қорытындыға келеді: қоғамның даму деңгейі және өрлеуіне байланысты адамның өз жанын қиюшылық әрекеті төмендейді. Солай. Осындай тұжырыммен Э.Дюркгейм әрбір әлеуметтік топтың өлтірушіліктің түрліше деңгейін ашып берді. Мысалы, протестанттарды салыстырғанда бұл құбылылыс католиктерде бірнеше есе кем, ал католиктерді салыстырғанда қалаларда жоғары. Э.Дюркгейм өзін-өзі өлтірушіліктің түрліше деңгейін анықтап берді, **экономистік, туристік, экономикалық және фаталистік.** Бұлардың әрқайсысы да өзінше шешілуі жолы жеке адам мен топтың қарым-қатынасына байланысты. Э.Дюркгеймнің бұл теориялық еңбегі қылмыстық істердің және деуиологиялық әлеуметтануының негізін салды. Бірақ, Э. Дюркгейм қылмыстық істердің психологиялық мотивтерін мойындамады.

«Самоубийство»

- Дюркгейм проследил **взаимосвязь между социальными фактами и различиями в показателях самоубийств** между группами, регионами, странами и разными категориями людей.
- Дюркгейм стал основоположником **прикладной социологии** и способствовал развитию в социологической науке **количественного анализа**.
- **«Аномия»** - один из важнейших факторов, способствующих росту самоубийств.
- **Аномия** – это негативное отношение индивидов к нормам и ценностям, преобладающим в обществе, *результат разрушения солидарности.*

KazNU Science • ҚазУУ Ғылымы • Наука КазНУ

**Назар қойып тыңдағандарыңызға рахмет!
Спасибо за внимание!**

